

МЕДИЦИНСКО СПИСАНИЕ

ИЗДАВА

ВАРНЕНСКОТО МЕДИЦИНСКО ДРУЖЕСТВО

Излиза на 1, 10 и 20 число сѣки мѣсецъ

ЦѢНАТА ЗА ГОДИНА
Въ България 8 лева
Въ странство 8½ „ златни

ПОДПИСКИ СЕ ПРИЕМАТЪ
ВЪ РЕДАКЦИЈАТА НА
«Медицинско Списание», Варна

РЕДАКЦИОННИЙ КОМИТЕТЪ:

Д-ръ Юрдановъ
„ Пюсюллиевъ

Д-ръ Севвовъ
Ивановъ.

СЪДЪРЖАНИЕ: *Училищна гигиена. — Домашна Медицина.*

Училищна гигиена.

ВЛИЯНИЕТО НА УЧИЛИЩЕТО ВРЪХЪ ЗДРАВИЕТО НА ДѢЦАТА.

(Продължение отъ брой 18.)

Разни видове чинове. — Не щемъ да описваме едновременно чинове, на които недостатъците сж безбройни.

По послѣдните образци съ подпорка за гърба сж за предпсчитане, и особено когато разстоянието между сѣдалището и таблата не бжде твърдѣ голѣмо. Въ тоя видъ чинове се изпсхва таблата да бжде на малко полѣгатъ планъ, да бжде широка около 40 центиметра, и да бжде изложена срѣщу катедрата на наставника, и сѣдалищата да бждатъ заковани у таблитѣ. Това сж общи указания; но игиената има други изискателности.

Неоспоримо е че съ едно малко отдѣлѣване на 5 сантиметра таблата отъ сѣдалището, дѣтото бива расположено и даже принудено, ако е малко, да се навежда надъ таблата за да бѣде по-близо. Учителскій надзоръ остава безенленъ противъ единъ навикъ които пропсхожда отъ самото устройство на чиноветѣ. Дѣтото се принуждава да се простира, прегърби се напредъ, приближава си главата до книгата и очитѣ биватъ до самата книга, това условие докарва приливъ на кръвта къмъ мозъка и способствува за причиняване на късогледството. Освѣнъ това едното рамо като е постоянно подпрѣно на чина стои по-високо отъ другото: гръдниятъ кошъ се снижава и дѣйствиата на дишаннето и кръвообращението срѣщатъ препятствие отъ това продължително сѣденне. Когато ще бѣде дума за *училищнитѣ болести*, ние ще укажемъ и на другитѣ слѣдствия отъ такова едно сѣденне.

Лошитѣ слѣдствия биватъ неизбѣжни и по-значителни ако чинътъ не е съразмѣренъ съ ръста на ученика, ако сѣдалището нѣма подпорка за гърба, на която дѣтото да може да се наслони, ако дъската която служи за подпорка на краката е поставена много близо или много далеко, и ученикътъ нѣма възможность да се служи съ нея.

Всичкитѣ тия неудобства съединени съставляватъ просто едно наказание за дѣтото. Въ сѣдналото положение трѣба тѣлото да стои право и главата да бѣде издигната за което мишицитѣ на гърба зематъ дѣйствуващо и енергическо участие. Всяка мускуларна работа причинява уморяване и се нуждае отъ почивка; та ако дѣтото сѣди въ продължение на единъ часъ връхъ единъ тѣсенъ чинъ, безъ подпорка за гърба, принуждава се да си дири една подпорка, и за такава нампра стола. Ако столътъ да имаше подпорка за гърба то дѣтото не би се уморило до толкова и би си отпочинало безъ да измѣни положението си и не би зело лошо тѣлоположение (виждѣ фигура I.)

Още повече помага на уморяването въ сѣдналото положение, ако краката не се опиратъ на земята или връхъ една

точка на съразмѣрна височина съ сѣдалището, и съ дължината на краката. Дѣската (траверсата) която правятъ ужъ за подпорка служи повече за уякчаванне на чина отъ колкото за подпорка на краката. Тя бива поставена къмъ прѣдната страна на чина и на една такава височина, щото нарѣдко може ученика да си подпире краката на нея. Ученикътъ лишенъ отъ такава една подпорка, кръстътъ му не се крѣпи и бива принуденъ да се подпире на чина като остави всичката тежестъ на тѣлото си върхъ ржцѣтъ и рамената си.

По мърменията на учителъ ученикътъ може да се поизправя но това не може да трае дълго и той пакъ отъ уморяване принудително зема лошото положение кое остава вече поведителенъ навикъ.

Правилно съденне. Правилното съденне на дѣтето въ чина когато се занимава трѣба да бѣде съвсѣмъ друго (виждь фигура 2).

Когато дѣтето сѣди правилно не се уморява толкова много, очитѣ му не се повреждатъ, и искривяванията на позвоночния стълбъ не се причиняватъ. Ето условията на правилното съденне :

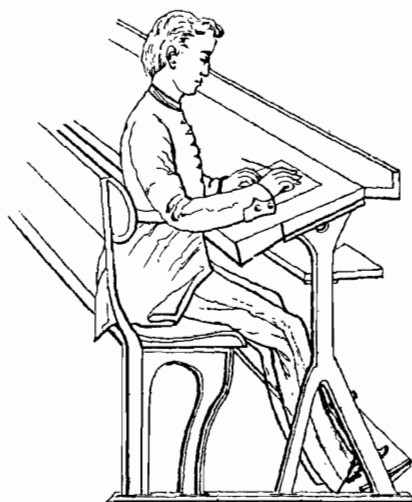
«Горната частъ на тѣлото трѣба да се държи права; позвоночния стълбъ не трѣба да бѣде извитъ нито на лѣво нито на дѣсно; рамената на еднаква височина, и ржцѣтъ трѣба да се държатъ отъ странитѣ, и тежестта на тѣлото да не пагва на тѣхъ. Двата лактя, да бѣдѣтъ на еднаква височина и почти перпендикулярно подъ рамената и не трѣба да се подпрени, ржцѣтъ и частъ отъ предълакътникътъ само трѣба да се държатъ върхъ стола; тежестта на главата трѣба да бѣде добръ уравновѣсена върхъ позвоночния стълбъ, и никога да не се навежда напредъ; главата да се върти върхъ горизонталната си осьъ само толкова щото лицето като е малко наклонено, ѡгълътъ които се образува отъ гледната луча върхъ книгата да не пада много остъръ.»

«Колкото просто и естествено да изглежда това положение съ чинуетѣ които пмаме не е възможно да се получи.»

Условията на единъ нормаленъ училищенъ чинъ. —



Неправильно съденне.



Правильно съденне.

1) Сѣдалището и таблата трѣба да се държатъ едно у друго и не трѣба да сѣ разтворени или ако има разтваряннето да бжде до колкото е възможно по малко; защото ако сѣдалището е отдалечено отъ таблата то ученика бива принуденъ да сѣди на крайища на сѣдалището за да може да достига таблата. Най доброто расположење бива ако крайтъ на таблата бжде на една съща вертикална линия съ предний край на сѣдалището.

2) Чиниътъ трѣба да има една права подпорка за гърба, широка около 10 сантиметра, плоска или малко сведена на джга, връхъ която ученика да си опира кръста, за да не се уморява и да не се принуждава да измѣни правото си сѣденіе. Подпорката за гърба трѣба да бжде малко по височинка за момчета отъ колкото за момчета. Често замѣстватъ чиновиътъ сѣдалище съ отдѣлна сѣдалище въ които дѣцата по-лѣсно влизатъ и излизатъ.

3) Предъ всичко е нужно чиноветѣ да сѣ съразмѣрни съ ръстътъ. Въ училищата на сѣединениитѣ щатове има осемъ разни образци отъ таблици и сѣдалища та всякоги се урѣждатъ споредъ ръстътъ на дѣтето. Въ образцовиътъ училища отъ *Австрииското дружество приятелитѣ на училището* (Comité der Schulfreunde) има деветъ степени разни величини на чиноветѣ въ едно училище състояще се само отъ единъ класъ, въ когото се намиратъ дѣца отъ 7 до 14 годишна възраст. Много отъ швейцарскитѣ училища тоже иматъ едно голѣмо число образци отъ разни величини. За единъ същъ класъ толкова много разни величини би било излишно. Само съ четри или петъ вида може да се уреди щото чиноветѣ да отговарятъ на разнитѣ ръстове. Освѣнъ това не е нужно да се правятъ разни образци отъ таблата; това представлява даже едно твърдѣ голѣмо неудобство за учителя, които тогава бива принуденъ постоянно да се навежда за да може да надгледва работата на по малкитѣ дѣца. Достаточно е да има, само единъ образецъ за табла, а за сѣдалища — отъ три или четри разни височини, и подъ таблитѣ да има дъска за краката или табуретки

на съответствующи височини и на удобно разстояние. Съдалището трѣба да бѣде доста широко, за да може да крепи цѣлнитѣ кълки на дѣтето.

4) Добрѣ е ако се отдѣлят дѣцата поне по чиноветѣ. Таблитѣ, които сѫ били за 20 ученици, сѫ замѣстени съ образцитѣ за 5, 4 и 3 мѣста; сега опитватъ таблитѣ за 2 мѣста (вижъ американски образецъ), които позволяватъ на учителя да може да нагледва отдѣлно сѣкъ ученикъ, безъ да се принуждава да минува между таблитѣ и чиноветѣ; и ученицитѣ могатъ да ставатъ отъ мѣстата си безъ да си правятъ препятствие едни на други. Нѣма съмнѣние че става явно значителното подобрене ако се направи едно сравнение на сегашнитѣ образци съ едновременноната система. Но и таблата за по двѣ мѣста си има неудобствата, два ученика полесно се споразумѣватъ отъ колкото трима или петима за да безчинятъ и да могатъ да се укриятъ, за това най-добритѣ биватъ ако има отдѣлна табла за сѣкъ единъ ученикъ (вижъ американски образецъ за едно мѣсто.)

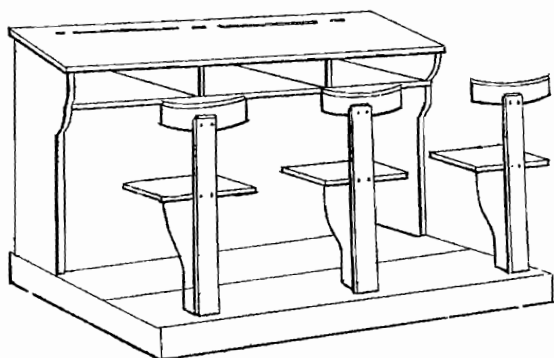
5) Табуретката (столчето за краката) или дъската която служи за подпорка на краката трѣба да бѣде широка отъ 8 до 10 сантиметра и наклонена около 20 или 30° (спорѣдъ Liebreich). Спорѣдъ Farhner, тя трѣба да бѣде хоризонтална, защото кракътъ бива въ почивка само тогава. Но всичко зависи отъ разстоянието между дъската за подпиранието на краката и съдалището. Нищо неможе да се заключи отъ истриванieto на предний ъгълъ, на четвероъгълната дъска, която поставятъ за тая цѣль, защото това истриванне може да произлиза отъ далечното поставяние на тая дъска, понеже дѣтето като неможе да я достигне и да си постави на цѣло крака връхъ горизонталната повърхность, допира го до предний ъгълъ който се и истрива, и съ това се не доказва че тоя подпорка трѣба да бѣде наклонена на 20 или 30°.

Мѣстото и бюрото на учителя. — Мѣстото на учителя трѣба да бѣде доста издигнато, отъ дѣто да може лесно да нагледва всичкитѣ ученици въ класа. Не трѣба нищо да се

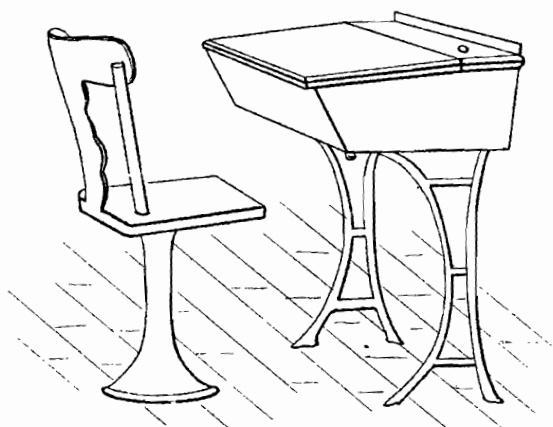
пренебрегва при устрояване на тая частъ отъ училищнитѣ принадлежности и да се зема въ внимание всичко което ще може да способствува за налагане почитъ на ученицитѣ къмъ учителя. Бюрото на учителя трѣба да бѣде удобно но безъ никакви украшения. Трѣба да се отхвърлятъ ония голѣми и затворени катедри, като крѣпости, задъ които лѣсно се вриятъ небрѣжността и нечистотата. Не трѣба да се остави учителътъ да забравя че той всякогн трѣба да бѣде примѣръ отъ прилично обличение и добро държанне. Новото бюро съ пупитръ и чекмедженце отъ едната страна на масата, за държанне на училищнитѣ регистри, отговаря по удобство на всичкитѣ изпсквани условия.

Уцѣнение. — Има много разни видове чинове ние ухазахме на недостатѣцитѣ имъ, описахме и показахме нѣкои образци отъ които може да се сѣди. И отъ всичко това излиза че чиноветѣ трѣба да отговарятъ съ рѣстѣтъ на дѣцата. Било нѣкогашъ обичай на и сега още съществува въ много училища, дѣто учителитѣ обичатъ да нареждатъ ученицитѣ по достоинството имъ, като турятъ на първий редъ по прилѣжитѣ, безъ да обръщатъ внимание на рѣстѣтъ, и оставятъ на заднитѣ чинове далечъ отъ надзоръ по-малко напредналитѣ и по-малко послушнитѣ дѣца. За распредѣлението на ученицитѣ по достоинството имъ най-практично е да се въведатъ почетни таблици врѣхъ които да се записватъ имената на отличнитѣ по прилѣжане ученици.

За направението на отдѣлни чинове за сѣкъ единъ ученикъ, не трѣба да се дѣри много на далесо, то може да се направи на вредъ и много евтино, като се направятъ отдѣлни масички и отдѣлни сѣдалища, и само сѣдалищата да бѣдатъ отъ разни височини за да могатъ да се приспособяватъ споредъ рѣста, и не става нужда да се правятъ други механизми който бостуватъ скѣпо и се развалятъ лесно. Образецъ 4-ий представлява тозъ видъ чинове, неговото неудобство се състои въ това само че масата е обща за три ученика, трѣбаше да има отдѣлна масса за сѣкъ единъ ученикъ както сѣдалищата.



„модель за три лъста.“



„Америк. модель за едно лъсто.“

Но тѣ сж чинове, които могатъ да се приематъ въ селскитѣ училища.

Ученикътъ.

Въ всичкитѣ въпроси съ които сме се занимавали до сега предметъ на нашата грижа е билъ ученика. Но има още други въпроси които особено се отнасятъ къмъ него, дѣто той по направо и лично е заинтересванъ, за това ние съединихме подъ едно заглавие всичкитѣ тия въпроси. Възрѣстътъ на ученицитѣ които ще се приематъ въ училището, условията на тѣхното приеманне, грижата за да имъ се наложи задължение и внуши вкусъ и обичай за чистота, вниманието което ще трѣба да се обърне на яденнето, което ученицитѣ ядѣтъ на пладиѣ, излизанията отъ класа, распределение на времето: работа, рекреация, обработване земя, разсаждане, гимнастика, военни упражненія, расходи, топографически походи, посѣщениа на индустриалнитѣ фабрики, на музентѣ, на колекциитѣ и пр., съ една речъ всичкитѣ въпроси относително физическата и умствена гигиена въ училището; най сѣтнѣ моралната гигиена на ученика, отеческото дѣйствие на училищнитѣ власти, окръжнитѣ делегации, намѣстванието на библиотекитѣ, влиянието което могатъ да иматъ *училищнитѣ каси* врѣхъ правоучението и доброто състояние на ученицитѣ: тия сж, мислимъ, главнитѣ предмѣти, които заслужаватъ вниманието на гигиената и на хората, които по длъжностъ или по симпатия се погрижватъ за толковато дѣца които преминаватъ презъ училището.

Възрѣстѣта на дѣцата. — Дѣца по малки отъ шестъ годишна възрѣстъ не трѣба да се приематъ въ първоначалнитѣ училища.

Въ единъ членъ (10) отъ правилника за френскитѣ училища е казана:

«За да бждатъ приети въ едно общинското училище, дѣцата трѣба да бждатъ най малко на шестъгодишна възраст и най много на тринадесетъ годишна.» Съ разрѣшението на мѣстната власть могащо да се приематъ, тамо дѣто пѣма за-

бавачници и по-малки дѣца или пакъ и по-голъми отъ 13-годишна възраст. Но това никакъ не е добро за дѣцата по-малки отъ шестъ години, защото е вредително, даже и най-умѣренно, ако се наложи на тѣй младитѣ умствени сили, училищната работа, на която слѣдствието ще бѣде да ги умори и отслаби.

Нѣкои волни учители, за да иматъ ученици, събиратъ въ училището си твърдѣ малки дѣца, които вмѣсто да идатъ въ забавачницитѣ, дѣто упражненията съотвѣтствуватъ съ възрастта имъ, отиватъ въ тия училища да слабнеятъ и да ставатъ недагави като слушатъ уроци които не разбиратъ, като мълчатъ по дълги часове, като се лишаватъ отъ въздухъ и оння движения които сж тѣй благоприятни за възрастта имъ.

Ако се направи едно сравнение на забавачницитѣ съ първоначалнитѣ класове става явно до колкото сж тѣжки за крѣхкитѣ умове занятията на първоначалнитѣ класове. Въ забавачницитѣ дѣцата прекарватъ времето си съ пѣсни, разни упражнения и уроци които не траятъ повече отъ десетъ минути, нѣма да учатъ изусть уроци, пѣматъ писмени длѣжности, но слушатъ морални приказници, иматъ дълги рекреации които прекарватъ съ игри на откритъ въздухъ, имѣющи за цѣль да развиятъ съвременно физическитѣ и умственитѣ сили на дѣтето. Въ другитѣ училища, иматъ дълги часове, председствувани и слѣдвани отъ дълги учения; иматъ къси рекреации, много пѣти даже прекарватъ и безъ рекреация, преписватъ дълги страници отъ които не разбиратъ всякоги, учатъ изусть уроци отъ граматика, отъ числителница, и иматъ такива длѣжности на които не разбиратъ цѣльта; та би било убийствено ако се изложатъ на такива занятия дѣца по-малки отъ шестъ годишна възраст.

При нѣмание на дѣтински градини да могатъ да се приематъ въ общественитѣ училища се помалкѣ дѣца, отъ шестъ годишна възраст, но тогава да се организува за тѣхъ едно малко отдѣление, въ което да има твърдѣ малко занятие, и което да бѣде уредено така щото съ малко едно измѣнение,

дѣтето безъ да се усѣти да може да премине въ по горнето отдѣленне.

Съ такива мѣдри мѣрки не само се запазватъ умственитѣ способности на дѣцата но се способствува за физическото развитиe на дѣцата и се поправя здравнето имъ.

Приеманието на дѣцата въ училището.

Наставникътъ е длъженъ да внимава строго за всичко, което се отнасе за здравнето на дѣцата. *)

Споредъ училищния правилникъ преди да се приеме въ училището едно дѣте, наставникътъ трѣба да се увѣри че то е било оспопривито, че то не се е сппвало, и че то не е заразено отъ такива болѣсти или да нѣма нѣкакви недостатѣци, които да вредятъ на здравнето на другитѣ ученици. (Слѣдва.)

Домашна Медицина.

Хеморагии.

Подъ думата хеморагия се разбира всѣко едно кръвотечение, косто примпваа своитѣ граници по количество и продължение.

Разнитѣ кръвотечения занимаватъ една отъ най-важнитѣ мѣста въ Патологията; но, за да дадемъ едно малко понятие на читателитѣ на Медицинското Списание за да могатъ да се възползватъ въ едно дадено врѣме при нѣмание на лѣкарь: Ний ще ся ограничимъ да опишемъ съ нѣколко думи три разпвидни кръвотечения, които ежедневно могатъ да се случатъ на всѣкого отъ пази. Тѣзи кръвотечения сѣ слѣдующитѣ: 1) носо-кръвотечение, 2) крѣво хращение и 3) крѣвотечение, причинено влѣдствие вѣнчашио наслѣствие (като напр. отъ рана).

*) Удивително е на даже и страшно, ако човѣкъ не познаваше голѣмата рѣвностъ и преданностъ на наставникитѣ, като гледа безбройнитѣ длъжности сѣ които постоянно се натоварватъ учителитѣ на младежта. Образование, въпитание, и игневата на дѣцата сѣ първитѣ тѣхни длъжности; но на тѣхъ още колко други длъжности сѣ прибавени! На много мѣста учителитѣ трѣба да изпълняватъ и много други длъжности: канцларъ, пѣвецъ, секретаръ на кмета, телеграфистъ, учителъ на гимнастика, на ботаника, натоваренъ да държи статистика, и пр. и пр.

I. Въобще носо-кръвотечението има за главна причина скъсването на слъзнатата ципа на носа, чрезъ чевъркане въ този търпеливъ органъ съ пръстъ, или пъкъ отъ нѣкое външно натъртване.

Често, носо-кръвотечението зависи още и отъ приливъ на кръвта на мозъка. Този приливъ изопнува и натиска малкиятъ кръвоносни съдове и нѣкой отъ тѣхъ сж скъсватъ и тѣй става носо-кръвотечението. За това неумѣреното умствено занимание, силнитъ душевни раздражения, високата топлина въ една стая, студатъ на краката, слънчовия ударъ, паданieto върху главата и други още причини благоприятствуватъ на носо-кръвотечението. Слѣдователно трѣбва да се избѣгва колкото е възможно отъ такива причини. Има вѣкои болѣсти като изменяватъ храненieto на малкиятъ кръвоносни съдове причиняватъ носо-кръвотечение: като на примѣръ, въ началото на тифозната трѣска и брусницата.

Повечето пѣти, кръвта тече изъ носа на капки и това само отъ едната ноздра; тя се зазира отъ себеси въ нѣколко минути и болниятъ тѣй да рече мѣ усѣща едно олѣкчение въ главата. Носо-кръвотечението е по нѣкога здравословно състояние, и не трѣбва да се въспрѣ, освѣнъ по съвѣтитъ на вѣщото лице, но ако това се продължава нѣколко врѣме наредъ въ голямо количество и при това доста на често, неизбѣжно е да се повика лѣкаръ, защото друго яче, може да се появи силно малокръвие и животътъ на болниятъ се излага въ опасностъ.

Налаганнето на студени кърпи по лицето и по гърба, по нѣкога сж достатъчни да въспратъ носо-кръвотечението. Отъ нѣколко врѣме на самъ употребява се топла вода отъ 40 до 50 градуса въ видъ на цързане въ носа. Това сръдство е турено въ дѣйствие въ нѣколко болници въ Парижъ и резултатата е бивалъ винаги удовлетворителенъ. Но, има друго по просто сръдство за спиранieto на носо-кръвотечението, което всѣки единъ може да го направи и въобще дава добъръ резултатъ, но защо и по коя причина не се знае положително: а именно: повдиганнето на горѣ на рѣката, която съответствува

на поздрата отъ бждѣто истича кръвьта. Въ опаснитѣ случаи, трѣбва да се пати́ква носъ съ нѣколко малки бучки памукъ или тифтигъ, слѣдъ като се натопа́тъ въ желѣзни капки или Паглиарова вода. Но, ако това срѣдство не помогне, недейте се двоуми, не остава друго освѣнъ да се повика лѣкаря.

Има нѣкои хора, които се наричатъ *Хемофили* по медицинскій языкъ, сирѣчь опѣзи, които сж прѣдрасположени на кръвотечение. Този видъ чловѣци доста на рѣдко сж срѣщатъ, които вижда се да се нарочно създадени за да треператъ всека една минута отъ смъртьта, и тѣ винаги свършватъ живота си прѣждеврѣменно. Въ тѣзи хора, кръвотеченията сж бѣзкопечни, и не само тѣ ся появяватъ въ голѣмъ размѣръ при най малката рана или одраскване, но, и още внезапно и бѣзъ никакви причини. Вижда се, това предрасположение е наследственно и природата не позволява на родителитѣ да лишатъ своитѣ си чада отъ подобенъ неблагоприятенъ подарѣкъ.

II. Най-опасното кръвотечение, косто съществува и косто прави много хора да треператъ отъ страхъ щомъ като се появи е именно: «крѣво-храчението и повръщанието на кръвъ.» Нѣма нищо друго по лошаво за да уплаше единъ боленъ, или неговитѣ родители отъ колкото крѣвохрачението. Случило ми се е да вида въ болницитѣ много такива за уплакване хора, които хрчатъ кръвъ.

Тѣзи нещастници отъ далечъ се познаватъ чрезъ тѣхната характеристическа физиономия, че тѣ страдаятъ: като се доближи Доктора до тѣхнитѣ лѣгла, тѣ ся задоволяватъ да му прѣставатъ по една паница, бждѣто сж плюели кръвъ прѣзъ поща, бѣзъ да придуматъ нищо, като изглѣдатъ съ единъ отчаенъ и милостивъ поглѣдъ, но, при това изразителенъ. Въобще, когато се казва, че еди кой си чловѣкъ е ималъ крѣво-храчение, това значило че той «болѣдува отъ охтиба». Недѣйте вѣрвай всекога на истинността на подобно изражение, и при това вижда се, че твърдѣ обширенъ смисълъ се отдава на този признакъ. За да увѣримъ читателитѣ, че това неможе да бжде всекога тѣй, както се казва въ общезитието, ний ще при-

ведемъ мнѣнието на единъ знаменитъ авторитетъ. «Симптоматическото кръво-течение на туберкулозната охтика, неможе да бѣде онова, което най-много се срѣща мѣжду хората. Кръво-храчението, което е най много распространено казва Д-ръ Трусо има други причини, а най повече, то, зависи отъ нѣкои органически болѣсти на сърцето.

Освѣнъ гореказаното, кръвта може да произхожда отъ стомахътъ, и този случай, тя бива черна и неразмесена съ храчки. Но онази, която идъ отъ бѣлитѣ дробове е червена и се прѣдставлява въ видъ на пѣна и прилича на онази кръвъ, която истича отъ единъ добитѣкъ като се заколе. Кръво-храчението може да произхожда не само отъ гърлото, кждѣто се е запрѣло, вслѣдствие нѣкое носо-кръвотечение, но и още, на често замѣства нѣкое естествено и нужно кръвотечение, което чрѣзъ нѣкои паталогически причини, като не намѣри естествения си изходъ излиза чрѣзъ кръво-храчението. Въ нѣкои нервозни жени, кръво-храчението се появява безъ никакви причини, но, най-чюдното е има нѣкои Госпожици, които повръщатъ голѣмо количество кръвъ, обаче безъ да сж болни за това; тѣ нѣма освѣнъ да оплакнатъ устата си за да оздравятъ.

Като оставимъ на страна всичкитѣ горѣказани причини относително кръвохрачението но, ако се върва, че това послѣдното произхожда отъ бѣлитѣ дробове (отъ чловѣкъ, който страдае отъ охтика) добръ ще бѣде, като се очаква помоща и притеганнето на Доктора, да се наложи на краката на болниятъ синанини бинги, слѣдъ като се натонатъ въ хладна вода и нѣкой и други банки (вангузи) същеврѣменно, боличетъ да пие лѣдна вода и кисели питиета. Тѣзи срѣдства по нѣкога доста спомагатъ. Боличетъ да живѣе въ чиста и провѣтрива стая той нѣма да ходи, нито пъкъ да говори, но само Доктора може да се произнесе и да даде нужнитѣ лѣкарства.

Всѣки трѣбва да е чувалъ да се говори че е имало потъ и слъзи отъ кръвъ. Това не е всѣкога метафоръ. Въ послѣд-не врѣме четохме въ единъ вѣстникъ, разказъ относително бо-

лѣстѣта на едно високо поставено свѣщено лице което се е помпнало въ Свѣтитѣ мѣста въ слѣдующитѣ обстоятелства.

Смъртта на свѣщено-служителя може да се сравни, съ опази на нашиетѣ Спасителъ казва единъ очевидецъ, защото кръвта течеше бѣзъ да пристане отъ цѣлото му тѣло и даже и отъ подъ похтетѣ едно голѣмо количество».

Тукъ трѣбва да е имало едно приливно състояние на жлѣздитѣ, но, при това самиятъ механизъмъ на това патологическо явление не е извѣстенъ на анализа. Слѣдователно, послѣдната дума върху този въпросъ не е още произнесена отъ науката.

III. Най-подире остава ни да кажемъ и нѣколко думи относително кръво-течението произведено отъ вънкашно насилие върху тѣлото. Това кръвотечение, много или малко е опасно спорѣдъ своето си происхождение. Тази кръвъ може да иде, а) отъ червено-кървоноснитѣ съдове (артерии). б) Отъ черно-кърво носнитѣ съдове (вени) и в) отъ онѣзи малки кървоносни съдове, които съединяватъ червено-кърво-носнитѣ съ черно-кърво-носнитѣ съдове (капилари).

1, Кръвотечението, отъ червено-кърво-носнитѣ съдове, може лѣсно да се распознае чрѣзъ червено-алениятъ цвѣтъ и прикѣсната стрѣлка, която се образува при течението на кръвта отъ артеринитѣ. Тази стрѣлка на кръвта може да се възпрѣ чрѣзъ методическо натискване съ прѣстъ мѣжду сърцето и раната.

2, Кръвотечението отъ черно-кърво-носнитѣ съдове се распознава отъ първото, чрѣзъ чернитѣ цвѣтъ и се пѣспира чрѣзъ методическо натискване на венитѣ мѣжду раната и края на органа, върху който тя се намира.

3, Колкото за капиларното кръвотечение, то се распознава отъ двѣтѣ гореказани по своятъ червено-тъменъ цвѣтъ, а най-повече чрѣзъ течението въ видъ на сълзи. Първата помощъ, което трѣбва да се има прѣдъ видъ, щомъ ни се прѣстави нѣкой раненъ съ кръвотечение е именно, да се не уплашемъ, а да бѣдемъ хладнокрѣвни. Въ подобенъ случай неизбѣжно е да

се съединятъ крайщата на раната, разбира се ако е възможно и да се натиска съ пръстъ артерията, има вената както се каза по на горѣ, и още по добръ би било, ако може да се натиснатъ кръво-носнитѣ съдове върху нѣкои кости и въ такъвъ случай кръвта ще престане да тече, но, по злощастие, този отборъ изисква да има чловѣкъ едно малко понятие отъ анатомията, но това може да стане чрѣзъ пицание. Тази първа операция, която е най-важната, всѣки може да я направи, но почти никого не се турва въ практика. Прѣди нѣколко врѣме бѣха ми довели единъ селенивъ, който бѣше нараненъ съ ножъ и отъ когото кръвта шуркаше въ голѣмо количество. Достатъчно бѣше отъ моята страна да съедина краищата на раната и като натискахъ артерията съ прѣста си около една минута и кръвотечението се въспрѣ. На никого не му бѣше дошло на ума да направи тази малка операция.

Обаче това срдство не сполучава всекога. Въ такива обстоятелства трѣбва да се натиска върху самата рана чрѣзъ една повезка съ прахъ или памукъ, като се прѣвърже раната било съ танивъ, стипца, или карболова вода, но да се отбѣгва колкото е възможно за да се не употребяватъ желязни капки, които припаятъ на зарасването на раната. Може да се употребява тоже върху раната постоянно наливание за нѣколко врѣме но твърдѣ студена или топла вода и мненито съ камфоровъ спиртъ, които срдства могатъ да въспратъ кръвта.

Остава още едно кръвотечение, за което прѣди да свърша, нѣка кажа и една дума за него, именно: кръвотечението, което послѣдва слѣдъ вадене на зѣбъ. При такъвъ случай да се мие раната на венцитѣ съ стипцова вода и да се съединятъ скъсанитѣ частички на слѣзистата кожа, и най-подире да се дѣйствува противъ кръвотечението като се запуше дупката отъ гдѣто е изваденъ зѣба, било съ воскъ, памукъ, или пакъ съ една малка гѣбичка нарочно изработена за това.

Д-ръ Н. Христовъ.